

Lonneke Lodder

Het leven is te kort om
op kantoor te zitten

Karakter Uitgevers B.V.

Inhoudsopgave

Inleiding	9
Deel 1: Meer werken, meer geld uitgeven	13
Hoofdstuk 1. Carrière maken op een kantoor	15
Hoofdstuk 2. Als salaris geen rol speelt	23
Erno Pickee: Levens veranderen als docent	23
Hoofdstuk 3. Waar blijft ons geld?	32
Kim: 'Ik werk niet omdat het moet, maar omdat ik het leuk vind.'	32
Deel 2: Je bestemming	39
Hoofdstuk 4. Van het pad af	41
Martin van den Berg: Gelukkig zonder huis en baan	41
Hoofdstuk 5. Gelukkig worden	50
Rebecca Jansen: Lekker buiten fysiek bezig zijn	50
Hoofdstuk 6. Waarom onze genen blij worden van een kabbelend beekje	57
Thomas en Astrid: Een eenvoudig leven in het bos	57
Hoofdstuk 7. Weten wat je wilt	65
Mevrouw Money Wenkbrauw: op je veertigste met proefpensioen	65
Deel 3: Een andere kijk op geld	83
Hoofdstuk 8. Besparen	85
Erica en Kees: We hebben elkaar hierin gevonden	85
Hoofdstuk 9. FIRE en HOT	98

Deel 4: Laat je zekerheden los	105
Hoofdstuk 10. Nederland zekerland	107
Mariëtte van Beek: De wereld als woon- en werkplek	107
Hoofdstuk 11. De eerste stap	116
Kelly van Diest: 'Die zekerheden waren opeens een last geworden'	116
Hoofdstuk 12. Een andere manier van denken	135
Sietske Meerloo: De vrijheid om te ontdekken	135
Hoofdstuk 13. Je kunt meer dan je denkt	147
Deel 5: Spaanse avonturen	153
Hoofdstuk 14. De mislukte digitale nomade	155
Hoofdstuk 15. Emigreren	179
Deel 6: Nu jij	219
Hoofdstuk 16. Excuses en nog meer excuses	221
Hoofdstuk 17. Begin!	228
Werkvel 1: weten wat je wilt	233
Werkvel 2: durven wat je wilt	235
Epiloog: het gele huis halverwege de berg	237
Bronnen en inspiratielijst	239

Inleiding

Wat als ik val?

Maar wat als je vliegt?

Deze tegeltjesspreuk hing al een tijdje aan de muur van de open flexruimte waar mijn team huisde. Ik had hem er zelf opgehangen, maar ik geloofde er geen hol van. Wat als ik vlieg? Zou Icarus dat ook gedacht hebben, toen hij vanaf een rots te pletter stortte?

Ik werkte op dat moment bij de gemeente Amsterdam aan een behoorlijk uitdagend traject. De grootste reorganisatie uit de gemeentelijke geschiedenis, noemden we het. De hele organisatie van ongeveer veertienduizend medewerkers ging op de schop. Nieuwe structuur, afdelingen die werden samengevoegd, functies die verdwenen. Niet iedereen was zeker van zijn baan, want het was tegelijkertijd een bezuinigingsoperatie. Ik zat als communicatieadviseur in het team dat deze impopulaire klus mocht klaren. En dat deden we op behoorlijk onconventionele wijze.

Het was allesbehalve saai. En toch ontstond daar bij mij het plan om de kantoordeuren achter me dicht te trekken. Om te gaan doen wat ik het liefste deed. Wat dat was, wist ik nog niet precies. Maar het was iets met buiten, iets met de natuur, iets met fysiek bezig zijn. En iets met schrijven. Het sluimerde al een hele tijd. Een onbestemd gevoel dat ik op het verkeerde spoor zat.

Het was overigens een keurig spoor. Ik had een academische titel op mijn naam staan en iets dat leek op een carrière. Ik was in het bezit van een vast contract, ontving een prima salaris, werkte maar vier dagen per week en ik kon elke dag op de fiets naar mijn werk. Verder had ik eindelijk een mooi, ruim appartement bemachtigd in een opkomende wijk in Amsterdam. Met een flinke hypotheek.

Het leek me heel onverstandig om dat allemaal op te geven voor een vage droom zonder verdienmodel. Ik was nooit een heel optimistisch mens geweest. Zelf noemde ik het liever realistisch in plaats van pessimistisch. Ik was mevrouw Beren-op-de-Weg. Daar was ik een kei in, in beren vinden. Bedenken hoe een plan mis kon gaan. Hoe we risico's konden vermijden. Ik stond met beide benen op de grond en vertrouwde meer op mijn ratio dan op mijn emotie. Laat staan op zoiets vaags als intuïtie. Het zou wel heel dom zijn om niet gewoon tevreden te zijn met wat ik had. Een prima baan waar je niet vies van werd, met vrijheden, verantwoordelijkheden en een carrièreperspectief.

En toch hing ik zelf die spreuk aan de muur. Wat als je vliegt? Ik heb anderhalf jaar in dat team gewerkt. Daarna nam ik een sabbatical en liep naar Santiago de Compostella. Toen ik thuis kwam, besloot ik dat het leven te kort was om op kantoor te zitten.

Inmiddels woon ik niet meer in Amsterdam. Ik ben verhuisd naar het Noord-Spaanse platteland. Ik woon in een geel huis halverwege een berg in de provincie Asturië. Zonder vast contract, pensioenopbouw of überhaupt nog een regelmatig inkomen.

Totaal onverantwoord.

Tussen mijn sabbatical en mijn emigratie zat drie jaar. Ik ben niet over één nacht ijs gegaan. Over de weg die ik heb afgelegd gaat dit boek. Om te laten zien dat het mogelijk is om heel andere keuzes te maken, ook als je een angsthaas bent die zich het liefste vastklampt aan alle zekerheden die het leven ogenschijnlijk te bieden heeft.

En ik vertel niet alleen mijn verhaal, maar ook de verhalen van anderen. Mensen die in de meeste gevallen doodgewone kantoorbanen hadden en die een andere weg zijn ingeslagen. Met alle risico's die daarbij horen. Het zijn grote en kleine verhalen. Van Martin, die zijn baan met leaseauto opzegde, zijn huis verkocht en nu een zwervend bestaan leidt als huizenoppasser. En Kim, die op haar tweeënveertigste weer stage ging lopen, een

carrière koos die een stuk slechter betaalt en nu weer met plezier naar haar werk gaat.

Er zitten overeenkomsten in deze verhalen. Allereerst maakte iedereen de rol van geld kleiner. Ze bezuinigden, losten af op hun hypotheek en gingen minder hechten aan bezit en andere materiele zaken. Er kwam een zee aan mogelijkheden voor terug.

En dat is meteen de tweede overeenkomst. Het is vreselijk kantoorjargon, maar ze dachten in mogelijkheden. Ze waren zeg maar geen kampioen in beren op de weg vinden. De mensen die in dit boek hun verhaal vertellen, bedachten wat ze wilden en gingen vervolgens kijken hoe ze dat konden bereiken. Geen weg zonder kuilen en meestal moesten ze ook nog wel een stukje omlopen. Of ze kwamen ergens anders uit dan ze oorspronkelijk hadden bedacht. In ieder geval gingen ze allemaal gewoon iets proberen en als het nodig was, dan pasten ze onderweg hun plannen een beetje aan.

Een andere overeenkomst is dat ze hun dromen niet uitstelden. Ze hebben niet gewacht tot ze met pensioen waren. Of tot ze hun schaapjes op het droge hadden. Ze waagden simpelweg de sprong. Ieder op zijn eigen manier, maar ze hebben het allemaal gedaan.

En tot slot, ze werden er stuk voor stuk gelukkiger van. Ik heb niemand gesproken die achteraf spijt had. Iedereen heeft nu een leven dat beter bij hem of haar past.

Dat was mijn grootste drijfveer om dit boek te schrijven. Ik denk dat er veel mensen zijn die niet doen wat ze het liefste doen. En dat die mensen denken dat het niet anders kan. Dat ze nu eenmaal een bepaald pad in zijn geslagen waar ze niet meer vanaf kunnen.

Doodzonde.

Niet iedereen heeft de wens om zijn leven zo drastisch om te gooien als ik heb gedaan. Dat hoeft ook helemaal niet. Misschien droom je wel van een dag minder werken, zodat je meer tijd hebt voor je kinderen. Of wil je wel heel graag iets met je handen gaan doen, maar denk je dat je daar geen talent voor hebt en veel te

weinig gaat verdienen om van te leven. Wellicht wil je eigenlijk wel voor jezelf beginnen, maar durf je de zekerheden van een vast contract niet los te laten.

Bij bijna iedereen kriebelt het weleens. Bijna iedereen vraagt zich weleens af of het leven dat hij leidt genoeg voldoening geeft. Of hij het grootste deel van de dag bezig is met iets dat hij graag doet. Of misschien heb je al een tijdlang een stille wens, maar denk je dat het niet kan. Ik hoop dat je na het lezen van dit boek denkt: hmm, misschien kan het wél. Misschien moet ik het gewoon eens gaan proberen.

Het kan ook dat je denkt: zo, dat was even fijn wegdromen. Nu weer terug naar de realiteit. Want wat die Lonneke heeft gedaan, dat was natuurlijk wel heel onverantwoord.

Ik spreek je over een paar jaar nog wel.

Het is wat bijna elke ouder zegt over zijn kind. Als hij later maar gelukkig wordt. Gelukkig worden is voor veel mensen het belangrijkste doel in het leven. Maar wat is geluk? Het is nogal lastig meetbaar en iedereen geeft er min of meer zijn eigen definitie aan.

Het is voor dit boek wel relevant. Bijzonder relevant zelfs. Er zijn drie elementen die voor mij belangrijk zijn om gelukkig te worden. Allereerst gaat geluk over betekenis geven. Het gevoel dat je iets doet dat je nuttig of zinvol vindt. Het tweede element van geluk betreft je sociale relaties. Familie, vrienden, ertoe doen voor anderen. En ten derde betekent geluk voor mij kunnen zijn wie je bent en doen wat je graag doet. Verder zijn er natuurlijk nog een heleboel dingen waar ik blij van word. Als de zon schijnt, als ik de hopgeur van een stevige dubbel-IPA opsnuif, als de was hangt te wapperen in de wind (ja echt), als ik een vogel zie of de zee kan horen. Maar nu heb ik het over het Grote Geluk. De dingen waarvoor je elke ochtend met plezier opstaat. Nou ja, bijna elke ochtend dan.

De Amerikaans-Indiase wetenschapper Raj Raghunathan stelt dat we vaak ongemerkt dingen doen die ons juist ongelukkiger maken. Omdat geluk zelf zo moeilijk na te streven is, gaan we beter meetbare afgeleiden van geluk nastreven. Of de dingen waarvan we denken dat we daar gelukkig van worden. Bijvoorbeeld rijk worden. En zo verliezen we ons geluk makkelijk uit het oog. In zijn boek *If you're so smart, why aren't you happy* vertelt hij over een experiment met een saladebar. Stel dat je voor een saladebar staat en je salade per ons wordt afgewogen. Qua ingrediënten kun je kiezen uit paddenstoelen en kikkererwten. Je hebt zin in kikkererwten, maar de paddenstoelen zijn per ons meer waard. Wat kies je dan? Als Raghunathan aan de ene groep studenten vraagt welke optie voor maximaal geluk zou zorgen, zegt 98% kikkererwten. Als hij vervolgens de andere groep studenten laat kiezen, blijkt 22% voor de paddenstoelen te gaan. Die studenten hebben onge-

merkt ‘meer waar voor je geld’ belangrijker gemaakt dan geluk.²

Ik kocht het boek van Raghunathan alleen al vanwege de titel. Hij werkt als hoogleraar aan de universiteit van Texas en beschrijft in het boek zeven doodzonden van hoger opgeleiden die hen van hun geluk weerhouden. Daartegenover zet hij zeven gewoontes van gelukkige mensen. Allemaal gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek. Raj Raghunathan heeft het over de ‘geluksparadox’: de dingen die slimme mensen doen om succesvol te worden, zijn meestal niet de dingen die hen gelukkig maken.

Een mooi voorbeeld daarvan is de rat race. Eerst willen we een goede opleiding zodat we later een goede baan kunnen krijgen. En met ‘goede baan’ bedoelen we ‘een baan met een goed salaris’. Zitten we eenmaal op het juiste spoor, dan begint de wedstrijd van harder, beter, verder, mooier en meer. Voor je het weet zitten we onszelf continu te vergelijken met anderen. Beter willen zijn dan de rest, onze samenleving is ervan doordrenkt. Vraag mensen hoe goed ze kunnen autorijden en vrijwel iedereen zegt dat ze beter rijden dan de gemiddelde chauffeur. Niemand wil bij de onderste helft horen. Ook in het werk is er voortdurend competitie. Zit die collega naast jou nou echt in schaal 12? En waarom jij dan niet? En als de burens een tweede auto kopen, dan moeten wij die ook.

Heel gek, maar jezelf continu vergelijken met anderen, je wordt er niet gelukkig van. Dat is eigenlijk ook wel logisch. De enige persoon voor wie het prettig is, is de persoon die wint. En er zijn altijd veel meer mensen die niet winnen.

Toen ik nog in Amsterdam woonde, zwom ik in het zomerseizoen graag buiten in het Flevoparkbad. Een keer kwam ik er toevallig een vriendin tegen. We ontmoetten elkaar aan de kant en moesten allebei nog beginnen met onze baantjes. We spraken af om na afloop samen wat te drinken en plonsden in het water. Al

2 *If you're so smart, why aren't you happy?* – Raj Raghunathan, p. 21-22.

na één baantje moest ik constateren dat ze harder zwom dan ik. Elk baantje kwam ze iets op me voor te liggen. Ik vond het irritant. Totdat ik besepte hoe idioot dit was. Dat ik hier voor mezelf aan het zwemmen was. Dat de zon zo uitbundig scheen. Dat ik bij elke keer als ik boven kwam de geluiden van de stad hoorde. Dat zwemmen in een stil vijftig-meterbuitenbad het lekkerste is wat er is. Toen heb ik heerlijk gezwommen. En daarna hebben we nog heel gezellig samen koffie gedronken in de lentezon.

Raj Raghunathan heeft het over 'flow'. Jezelf verliezen in iets. Iets doen dat je goed kunt, of genieten van het steeds beter worden in een bepaalde vaardigheid. Ofwel, gewoon lekker met jezelf bezig zijn. Als we ons niet de hele dag zouden meten en vergelijken met anderen, zouden we daar een stuk gelukkiger van worden. Maar het wordt ons met de paplepel in gegoten. Geen school zonder cijfers, toetsen en niveaus. En daarna gaat het op het werk weer verder. Junior, medior, senior, manager, directeur.

Ik was dus senior communicatieadviseur geworden. Al snel merkte ik dat bijna iedereen om me heen ook senior communicatieadviseur was. Inclusief mensen die een stuk jonger waren dan ik. Dat begonnen ze op mijn werk ook te merken. We hadden last van 'functietitelinflatie'. En omdat niet iedereen elkaar kon gaan zitten aansturen, sloop er een nieuwe functietitel in. Strategisch communicatieadviseur. Of – nog lekkerder – communicatiestrateg. En als te veel mensen zich zo zouden gaan noemen, kon je er altijd nog senior communicatiestrateg van maken. En o ja, sommige adviseurs begonnen zich consultant te noemen. Wat het verschil is mag Joost weten, maar het bekte beter.

Ik was in een competitie terechtgekomen. En het voelde niet prettig.

Toen ik jaren later het boek van Raghunathan las, snapte ik pas wat er mis was gegaan. Ik had andere dingen belangrijker gemaakt dan gelukkig worden. Ik was bezig met carrière maken in een vakgebied waar ik toevallig in was gerold en waar ik steeds een beetje meer salaris voor ontving. Ik had eindelijk een mooi

koopappartement, ik had altijd geld om op vakantie te gaan (alleen veel te weinig vrije dagen) en ik kon alles kopen en doen waar ik zin in had. Maar ik ervoer nauwelijks voldoening in mijn werk. Ik leefde eigenlijk van vakantie naar vakantie. Ik haalde plezier uit de voorpret en daarna genoot ik met de foto's nog zo lang mogelijk na. Ik was heel handig geworden in het oprekken van het aantal vakantiedagen dat ik had. Dat waren er 22 per jaar. Maar je had ook nog feestdagen. En als je die een beetje slim aan elkaar knoopte (de combinatie Hemelvaart en Pinksteren was mijn favoriet), dan scheelde dat alweer. En verder had ik mijn overuren. Officieel mag je als ambtenaar vanaf schaal 11 je overuren niet meer compenseren, maar daar was best een beetje mee te marchanderen. En zo versierde ik voor mezelf minstens één lange vakantie van drie tot wel vijf weken per jaar.

Die weken waren de hemel op aarde. Ik had het wandelen met rugzak ontdekt en liep wekenlang over GR's (langeafstandswandelpaden) en pelgrimsroutes in Frankrijk en Spanje. Fantastisch vond ik het. De eenvoud van alles wat je nodig hebt op je rug dragen. Vroeg opstaan, je rugzak inpakken en gaan lopen. De hele dag buiten, wat voor weer het ook is. Die fysieke inspanning in de natuur. De wolkenluchten, het geluid van vogels, de geuren van het bos. En dan 's avonds aankomen in een onbekende plaats. Moe en voldaan. Slapen als een os en 's ochtends zo fris als een hoentje weer wakker worden.

Je hoort vaak dat mensen zeggen dat ze het na een aantal weken vakantie ook weer lekker vinden om naar huis te gaan. Ik had dat nooit. Ik moest telkens weer enorm wennen aan het binnen zitten. En ik zag altijd op tegen de eerste kantoordag. Ik begon me af te vragen hoe ik het zou vinden om maanden achter elkaar te lopen. Of ik het dan zat zou worden. Weer naar de stad en het comfort van mijn appartement zou verlangen. Of ik, als ik nog langer weg zou blijven, de intellectuele uitdaging van een serieuze baan zou missen.

En ik vroeg me af of ik niet helemaal op het verkeerde spoor zat.